

A LEMONDÁS GEOMETRIÁJA

Ütemes házak

A még elkészületlen és elhasználatlan dolgok zaja és kemény mozgása elegendő bizonyíték rá, hogy az élet szükséges, tele van értelemmel, és nincs vesztegetni való idő.

Ebből következik azután, hogy a posztó- és üveg-, papír- és fémtermék-gyárak szürke és közömbös tereiben mindenütt maga az élet meleg és ruganyos anyagát állítják elő, és hogy az ember lelkéből a szürke reggeli hét óra óta cseppenként szivárgó édesség (amelyet mindközönségesen energiának neveznek) olyan, mint egy tökéletes gép, amely a világ nyúlós unalmát és lassúságát keménységgé és történéssé dolgozza át.

Egy ideje újabb és újabb gyárakban állt be a fehér csönd. Az elején – súlyos és ragadós görgöngy később, bizonyos idő elteltével olyan volt, mint egy szomorú és tanácstalan papírtömeg.

Idén tavasszal, 1933-ban, ismét tucatnyi gyár állott a városban. Az utcákon azonban olyan embereket lehetett látni, akiknek túl sok idejük volt, és elfelejtették már, hogyan néz ki egy bágyasztó kaland.

Az utcai padokon ültek, a dél immár kinyúló enyvességében; a nagy sugárutak padjain ültek már a sápadt hét órákor, a még nyirkos hajnalban; aztán: a sötétkék estékben és nyakig az elektromosság folyóiban: fölöttük – diadalittas *Odol* fogkrém- és *Ford*-reklám.

A nagy üzletek üvegénél megálltak: a bájosan hangzó, választékos vonalaival csábító *Jean Patou* és *Molyneux* nevű női butik előtt; a nyakkendő – a *Rekord* márkájú, legelőkelőbb nyakkendő – sorai előtt.

A lábak eleinte nem akartak járni, de aztán már szünet nélkül meneteltek.

Az emberek ott ültek az utcai padokon és néztek lefelé, a járda szürke betonjára; a padokon olyan emberek ültek, akik nem éreztek fáradságot és nem látták az apró és ragacsos leveleiktől bomladozó fákat.

Szerte a gyárakban a gépek ellenben mozdatlanul álltak; szomorúan, mint az unalmas emberek és a papíráru. S egyszerre lapsak és kifejezéstelenek: meghatározatlan sóvárgások; emberek, akiknek már reggel hét órától nincs hova menniük.

Így telik el a tapadós rügyek és a kék, könnyű, mintegy semmire sem kötelező léggör első hónapja.

Esős napok

Ezután beköszöntött az esős napok sora. A naptár szerint ezek a napok mintha az ujjakhoz és a lélekhez hozzátapadó sárga fény mázból lettek volna, olyan érthetetlen hosszadalmassággal, amelyben minden váratlan értelmet nyer.

Időközben a napokat lefaragta a sivár, tompa szürkeség, és újból a rikító plakátfalra kellett támaszkodni, várakozást mímelve egy megbeszélte találka előtt, holott nem volt kire várni.

Bizonyos délutánokon és egyes alkonyatok táján pedig még tökéletes is lett, mint a divatjamúlt és a forgalomból rég kivont slágerben, amelyben arról volt szó, hogy „úgy szakítsd a szerencsét, mint friss, ropogós cseresznyét, míg az idő és a báj el nem csordogál...”

Kétségtelenül ezek voltak azok a szoknya-vegekre fújt ragadós és lemondó illatot meg valamelyes régi és tanácstalan helyzeteket fölidéző szavak, amelyekről a legutolsó szálig el akartak feledkezni, amelyek emlékével nem lehet együttélni.

Az 1933-as év ezen esős napjaiban úgy-mond rehabilitáltak valamit, ami az élethez

tartozik, azt a dolgot és végzetességet, ami akkor megtörténik az emberekkel. Am mint a legközelebb eső és már csaknem elcsépelet dolgok általában – ez az ügy is valószínűtlenül távolinak tűnt az élettől, szinte mintha kitaláltak volna. Akkor azt is észrevették, hogy még a hősiesség élet alakjában is, amely egy ideje összekapcsolódott a derékszög alakzatával és mozgásával, ott van egy csöpp mélabú, a vonal szürke meghosszabbításá-

Debora Vogel
(Stanisław Ignacy Witkiewicz felvétele, 1929–30)

ban és szomorú ismétlődésében; ezek szerint lehet, hogy az életnek szüksége van egy csöpp mélabúra?

Így aztán meglepő esélyek nyíltak: a „megtört szívek” valamennyi története; a „járáskés az olyan utcákon, amelyek már nem akarnak semmit” és a „várakozás az életre”. Úgy tűnt, hogy ezek mind az élethez tartoznak.

Ezek az esőtől szürke napokon a *Femina* bárban az egész hónap során, minden áldott este azt a tangót játszották, amelynek szövege... „hogya vagy mindent, vagy semmit”...

Naptári nyár

Végül azonban eljött a nyár a naptárból, és vissza lehetett térni az élet megszokott menetéhez és rendjéhez. S többé nem kellett vigyázni, hogy magába ne szippantson valami idegen, félreeső téridőből idetévedt végzetes eseménysor, amely sehol nem ér véget, és nem hasonlít önmagára.

E napok veleszületett tervében ugyanakkor ott rejlik mindannak szomorúsága, ami eljöhethet meg ami az élethez tartozik; ezek a napok – mintha csupa bádognál lennének; érett és szomorú bádognál s mintha tehetetlen mázból. És pontosan ilyen élet is az, ami elérkezett.

Most már nem jártak külön: az ember örökös bádognál-tanácsalansága és a ragacsos máz forrósága; a kárbavesztett dolgok és a virágzó akácok; a gömbölyű tereken való járáskés és a fák sárgulása.

A zöld, húsos levelek, az illatos színek göröngyei és a vesztett ügyek most továbbra is egymáshoz tartoztak; és újból egyetlen névvel lehetett illetni mindőjüket: a fémes napok, a merev szoknyák, a kezek és virágok szokatlan és még el nem koptatott szokáslejtéből. A fémek, a lakk, a hősiesség, az utcákon és a tereken való járáskés egyforma, tehetetlen és édes merevséget hordoznak magukban. A nyár pedig minthogyha csupa sárga és szürke fémből volna.

Ámbátor az emberek bizonyos módon boldogok voltak; éppen így nézett ki az a dolog, amit boldogságnak nevezünk.

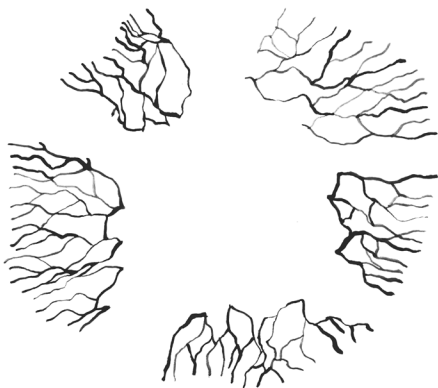
Csupán azok az emberek, akiket úgyszólván „megtört az élet”, nem ismerték be még a szomorúságot sem. Velük épp az olyan fölfoghatatlan és képtelen történetek egyike esett meg, amelyek az átlagos életet alkotják.

Hegyek, fák és tengerek

Messziről nézve – a hegyek olyanok, mint a szomorú gránátalmák és a szilvák. Magányos és fennkölt vidék.

Közről – a fák közönséges zöldjével be-nőtt magatehetetlen földkupacok.

S fesletten, akár a dudva a hegyen, nőnek a fák. Az éles, sóvárgással és elégedetlenséggel

Győri Blanka festménye

telt szögek alatt törzseik tengelye kiveti magából az ágak és a levelek cikornyás göröngyeit, a lomb- és színhalmokat. A zöldbe bújt fák az egész teret húsos, léha nyugtalansággal töltik meg.

A folyók ezenközben változatlanul folynak tovább: ezer esztendő; visszafogottan ringanak a tengerek. A tengerek és a folyók nem terebélyesednek úgy, mint a gaz; nem folynak szét, akár az agyag vagy a zöld fa göröngyeként hullámozó vágyakozás.

A tengerek élete a hetes szám jegyében telik; a föld kemény szürke vájúiban él a tenger. S eltelt mindennel.

És a szürke tenger meg a folyók ütemes réműleteinek száma jegyében telik az utcák betontengerének élete; meg a falak betontájképé: a tengelyekből és rugalmas szintekből álló törzsszel és ággal rendelkező növényekéé.

A tompa, akárha az étellel megbékélt szög alatt nő a tengely és a szint tájképe; erős, telített, és megvan benne a derékszögek egyensúlya. A falak és ablakok szürke növényzete eseményeivel kitölti a nap sík mezejét.

Ebben a tájképben, mint a hatalmas, sokoldalú göröngyök kemény szegélyei, összefonódnak egymással az emberi sorsok, egybefolynak, átjárják egymást és szétválnak – kiszámított időközönként – végérvényesen és visszafordíthatatlanul. Akár a szürke tengerek és az áttetsző folyók hullámai.

Ebben a tájképben nincs helye a kéznek és a szívnek, ami senkinek se kell.

Itt minden csak a fölösleges szívvel és a hiábavaló kézzel indulhat el.

PÁLYI Márk fordítása

Bendl Vera

AHA, MINT AZ OVIBAN

Előző este hódítottam vissza Juditot. Egyhónapos küzdelem, értelmetlennek tűnő telefonok, sms-hadjárat, virágok és hosszasan kiagyalt erotikus levelek után végre újra enyém lett ez a csodálatos zsidó nő a fenékgig érő fekete göndör hajával és az elképesztő szexuális étvágyával. Újra tapinthatam sötét, csillogó bőrét mindenhol, érezhettem vastag, érzékeny ajkait, a fenekét, aminél keményebbet még nem láttam, és főleg nem érintettem soha, és hallhattam a hangját, ahogy nyög a gyönyörtől, ahogy engem is hív. Egész éjjel szeretkeztem vele, és még reggel is kétszer, indulás előtt már tudtam, hogy legalább egy órát kések a munkahelyemről, de még visszafordultam, Judit meztelenül aludt az ágyon a fehér lepedők között, amelyek csak kiemelték kreol bőrének színét, de nem takartak semmit a testéből, és megcsókoltam a sötétbarna mellbimbóját, ami még álmában is megkeményedett.

Nem voltam álmos, de gondolkodni sem bírtam. Judit mellbimbóit láttam magam előtt, csak azokra gondoltam, és kegyesen elnéztem Ákosnak, nagy bajszú szerkesztőnek, hogy megpróbál rávenni, írjak egy cikket a közeledő kormányválságról. Szórakozottan bólintottam, keresgélni kezdtem a